

אריאלה רברל

„ניקינו את הזבל!“

לפני כשש שנים, או קצת יותר, תעד כתבה טלוויזיונית, שלמה ארד, בסידרה בת שלושה פרקים, את המצוקה החברתית-כלכלית לית שבה היה נתון ציבור רחב למדי של החברה הישראלית.

רבים מפרטי הסידרה נמחקו מזיכרוני, אך למ תחושות הכאב, הזעם, והתיסכול, שהעלה תה הסידרה, חרוטות בי עד היום. לפיכך, ניגשתי לצפות בסרטם של יוסי אבישר ודנה קפלנסקי בחדרה. שבעה מאי זו תחושה פנימית, המצורה ששום דבר לא השתנה, אולי רק האנשים, והמצאות הזו, שה הנוצחה על גבי הצלולואיד, לפני שש שנים, ממשיכה עד היום לחתור תחת חלומותיהם של ילדים על עתיד שהשמיים הם לו גבול, והיא — המציאות — מכלה אותם בעשן הסמים ואריהאלכוהול.

הסרט חזר ופגש בכמה מגיבוריו של שלמה ארד וביניהם ימין סוויסה, יעקב יונה ומרקו למברטו שבי 1983 היו ממנהיגי „האוהלים“ בירושלים. פקידים, עסקנים, ומנהיגים חזרו בנפחות עצמית על מילים שפעם פגעו והיום החמיצו כמו יין שן וגרוע. החמיצו את המציאות העשוית המסתמנת בשכונות ובעיריות הפיי תות. החמיצו את הרכבת שאיתה ביקשו לה גיע אל המלוכה ואולי, העצוב מכל, החמיצו את חייהם הם. הם עומדים נוכח המציאות הזו המשתנה לנגד עיניהם, ושעליה איבדו כל שליטה, כש הם חוזרים ומדקלמים את מילת הצופן „הת נחלויות על חשבון שכונות“, אבל הדלת לא נפתחת והאוצרות הקסומים נשארים חבויים. בשנות ה-70 יועזרו פעילי השכונות בירי שלים את החברה הישראלית כשקראו תיגר על המימסד המקפח. הם גרפו על יידי מימסד זה, נתבקשו ל„רדת מהרשא“ שמעולם לא היה להם בו חלק, וסופם שהתנפצו אל האין. אבל נושא מאבקם חדר לכל בית בישראל. ועם עלות בנין השלטון הוא הפך אותה לנושא לאומי שווה ערך למאבק על השלום. ראשה ממשה דאז, גייס את אבירי הממון היהודיים, החיים לבטח בחוצות בבל, לטובת אנשי השכונות, יוצאי המעברות ותושבי עיריות הפיתוח.

הם התייצבו ודרגו, ובשם כאב אמיתי של עוובה חברתית, סיפרו ליהודי אמריקה על אושרה של אם מקריית-טימונה, שתודות לכספם, זכתה, במחצית שנות ה-80, לראות מכונת-כביסה.

מעברות שבלב

כוכב התוכנית מעברות שבלב הוא מרקו למברטו. יש לו סיכוי להיות מנהיג המרד המיוזח בשנות ה-90. כשהוא פותח את הפה הוא שופע כאריזמה. מה שלא מפריע לו לשתוק כשאשתו מדברת. רואים עליו שהוא קולט את הכוח שהוא צובר בשתיקתו ובהק שבה לאשתו. מצער לשמוע אותו מדבר באי פן מוגבל רק בענייני שכונתו. חובה לזכור, עם זאת, כי כשיצאו למרד לא חשבו קודמו אחרת.

רויד בן-הארש חשב על ואדי סאליב; צרלי ביטון ומרציאנו חשבו על מוסררה; וימין סוויסה ויעקב יונה חשבו על הקטי

לחרפה הזו, כמו להרבה חרפות אחרות שהסתתרו תחת מעטה זה של „שיקום שכר נות“, לא היה זכר בתוכנית, כי הכסף מטהר הכל ובמיוחד קונה אותו. גם לעובדה שבמהלך שנות ה-80 נטשו רבים מצעירי השכונות את בתי הוריהם והתי ליפו אותם בשכונות ובעיריות יוקרה ביהודה ובשומרון לא היה זכר בתוכנית. לעובדה ובעיקר לא היה בה איזכור, לעובדה שבתהליך הטיוח השכונתי לא נוצרו באותם יישובים מקורות תעסוקה עצמאיים ובלתי תלויים במימסד, המסוגלים לפרנס בכבוד את תושביהם. ושיקום השכונות יותר

מונים. מה שלא הפריע לצרלי להתברג בכנסת באופן יטורי ביותר; ולימין סוויסה להסתובב עם הבטחה חתומה (בכיסו) לקצי רנציה הבאה... עורכי התוכנית לא הקדישו מספיק זמן ללמברטו ולקלרה אשתו. שהיא האשה שלפניו ולא האשה שאחוריו. וזה גם הסיכוי היחיד והאחרון שיש לו. במעט שריבר היה ברור שהוא עוד לא למד את הטרקים. הוא עוד שייך למחנה שבו יש עוד מיליון כמותו. ואין לו אומץ ללכת על מחנה אחר. אולי הוא לא מסוגל. כמו שאמר הוא עצמו: „בן-אדם בלי תוכנית; אתה יודע מה זה?“ (לא מרקו, אני לא יודע מה זה. אני רק יודע שכלי דרך

משחחרר את תושבי עיריות הפיתוח, העמיק את תלותם במימסד. ודבריו של ימין סוויסה לאחד משותפיו לדרך ש-צריכים להביא הרבה אנשים, כי חזרנו למפלגה והתחייבנו ששימעות פרס יתקבל יפה כי הוא, שימעות, התחייב שבכנסת הבאה אני אהיה בכנסת, רק מראים את הדרך הארוכה שעשו מנהיגי השכונות ממאבק במימסד עד להשתלבות בו, כשברוך, המצי את בשכונותיהם נשאת קבועה. כהכרל אחד, או הצביעו אנשי השכונות לליכוד והעלו אותו לשלטון והיום הם מצביעים לש"ס. כשחבר הפיפות רדעי זוכה בכתר וימין נשאר מחוץ לכנסת.

ברדוגו

הפיצוץ הבא

לא מגיעים... התוכנית מעברות שבלב לא היתה מי יודע מה. ובכל זאת עשתה את שלה כשגילתה את הידוע. פרויקט שיקום השכור נות הוא רק כישלון קטן, שאף פעם לא נתנו לו סיכוי. מעולם לא התייחסו לכישלון קלטי טת העלייה המיוזחת ככישלון לאומי. המשאבים שהוקצו היו טיפה בים. רק מעט מהכסף הגיע לשיקום עצמו. חלקו נעצר בצניורות הארוכים שבהם זרס-עבר, עד שה גיע ליעדו. המנגנון היה עסוק יותר בקיומו ובשיקומו העצמי, מאשר בשיקום השכונות. לכן גם הוקדשו מירב המשאבים לשיפור המצב האסתיטי. שיראו תוצאות, ומייד!

הצד האסתטי חשוב. אך בפרוייקט הוא הפך לעיקר. בשכונת שמואל הנביא ציפו את חזיתות הבתים בתוספות שונות ומשונות, ויצא לבתים פרצוף בסגנון הרקוקו, שמא חוריו הסתתרה הדריה הצפופה. מה הועילו 12 המ"ד שנוספו ל-40 שהיו קיימים לפני כן? ולמי זה בכלל דרוש. כשעשרת הילדים כבר גברו ועזבו את הבית (רובם ככלא על חשבון הציבור). נשאר רק ההורים הוקנים, שחוייבו להשתתף במימון.

ההיצונית המקושטת, בסגנון כליכך מקושקש, התאימה לפומפוזיות של הליכוד. הסיפור התחיל בנפיתחו הגדולה של מנחם בגין (המטיב הידוע עם העם), שהכריז ב-1977 על פרויקט השיקום, שאמור היה להסתיים בתוך חמש שנים. היום, 12 שנים אחרי, אין אפילו התחלה. המומחים בתוכנית (ואין תוכנית בטל- וויזיה בלי מומחים) הסבירו את הכישלון, כך שלא ניתנה הכשרה מיקצועית לתושבים, שיוכלו להשתלב בישראל א' (ולמה שיתנו? למה שלא ימשיכו להחזיק הכל לעצמם?) הפער בין ישראל העשירה לבין ישראל של העניים אינו קטן. (כאילו שמישהו חשב אחרת) כשכליכך ברור שהסיכוי התיאורטי להשתלבות קטן היום מאי-פעם, וסיכויי של נער שכונות להגיע לאוניברסיטה קטנים היום מאלה שהיו לו בשנות ה-60. עובדה. אז צריך לשבת בשקט ולחכות לפיצוץ. לא בטוח שלמברטו יביא אותו. אבל בטוח שהוא יבוא. כמו שבא ב-59' בוואדי סאליב; כמו שבא ב-71' עם „הפנתרים השחורים“, כמו שהמשיכו אותו בשנות ה-80, „האוהלים“ בקטמונים. בטוח שהפיצוץ יבוא בשנות ה-90 ואולי עוד לפני. מה שלא ברור הוא אפה יהיה הפיצוץ?

במוקד

הדלפות מודלפות

אחד הנושאים שעלו בישיבת הבוקר של מחלקת-החדשות של הטלוויזיה היה ההרל-פוח. בכל בוקר מתנהלת בחדרו של חיים יבין, מנהל הטלוויזיה, ישיבה של מחלקת-החדשות, ובה נדונים העניינים שיוסקרו ב אותו היום על-ידי כתבי מבט. ההדלפות מי שיבות אלה רבות והשבוע, ביום הראשון, הת לונן אחד מעורכי סבט על מגיפת ההדלפות. יבין הודיע לנוכחים באופן חגיגי שאם ימשכו ההדלפות, יבטל את ישיבות-הבוקר. ★ ★ ★

מריבה והתפטרות

גידעון דרורי, מנהל המחלקה הרקומנ-טריית של הטלוויזיה, הודיע על התפטרותו מניהול המחלקה. דרורי היה במשך שנים יריד קרוב של חיים יבין, מנהל הטלוויזיה ואף עבד איתו בהזדמנויות שונות בעבר. הוא, למשל, ערך

רדיו צעיר

ברשות-השידור מצאו פיתרון סמנטי מקר רי לוויכוח סביב קורס הכתבים והעורכים שלא יצא אל הפועל. הרשות כבר הודיעה לפני חודשים רבים על הקורס, ערכה בחינות למאות אנשים (קרוב לאלף) ניפתה וערכה ראיונות ל-200 מתוכם, ניפתה וערכה מיכתנים מעשיים ל-60 שהתקבלו. אך הקורס לא נפתח, כי מישוה בוועד-המנהל החליט שלקורס צריכים להתי קבל רק בעלי תואר ראשון לפחות, תנאי שלא היה קיים במיכתניה-הקבלה. הקורס נתקע ובינתים משוועים ברשות, ובעיקר בקול-שוראל. לכתבים ולעורכים. אמנון נרבי, מנהל-הרדיו, אמר השבוע כי מאז שעזב גידעון לבי-ארי את הרדיו, עזבו לפחות 30 איש את מחלקת-החדשות. השבוע נמצא פיתרון הולם לסתום את הפי רצות. תחת הכותרת „להצעיר את הרדיו והטלוויזיה“ יוזמנו כמה עשרות מבין אלה שעברו את הבחינות לקורס, יעברו הכשרה

ויתחילו לעבוד. באופן כזה לא יפתח הקורס, אבל יתקבלו עובדים חדשים לרשות-השידור.

הראל נגד מיקרזים

פרשת המיקרזים העומרים והמישרות הבכירות הבלתי-מאויישות בטלוויזיה אינה יודרת מסדר-היום. הפעם מוטל האשם על אהרון הראל, יוד-הרשות. במיקרזים מסוג זה אמורה אגודת-העיתונ-אים לשלוח שני נציגים לכל ועדת-מיקרזים. אגודת העיתונאים, מסתבר, העבירה לידיו של הראל רשימה של אישי-ציבור שיכולים לשמש כתבוי ועדת-מיקרזים מטעם אגודת- העיתונאים. הראל הודיע לאנשי אגודת-העיתונאים ש-הרשימה אינה מוצאת-חן בעיניו וביקש להח-ליפה. אנשי האגודה הודיעו שיהיו מוכנים להחליף את הרשימה בעתיד, אבל ביקשו ביני-תיים להשתמש בה, כדי לפתור את הבעייה הבעייה. הבעייה לא נפתרה.